

**FUNCȚIA REVELATOARE A JURNALULUI.
MIRON RADU PARASCHIVESCU – DIARISTUL
REZUMAT**

1. Argument. Intenția inițială a fost aceea de a construi un studiu de caz al cărui personaj central să fie Miron Radu Paraschivescu, scriitorului declarat de stânga, care a traversat numeroase și tumultuoase evenimente ce au schimbat fața României și care a rămas un martor al istoriei, păstrându-și, până la capăt, atitudinea inflexibilă și credința într-un comunism de factură troțkistă. Punctul de plecare a fost constituit de paginile confesive publicate mai întâi în limba franceză¹ și apoi în limba română, sub titlul *Jurnalul unui cobai*², care dezvăluiau, pentru prima dată, furtuna interioară în care plutea în derivă un suflet chinuit.

Narațiunea diaristică este, prin definiție, secretă, fără reguli și fără destinație literară. În mod paradoxal, însă, orice jurnal intim se supune, într-o măsură mai mare sau mai mică, unor legi, respectă niște canoane. Acestea sunt inventariate și comentate de către criticul Eugen Simion, în *Ficțiunea jurnalului intim*³: fragmentarismul, discontinuitatea, legea calendarității (legea Blanchot), cotidianitatea, simultaneitatea, dată de raportul dintre actul trăirii („timpul trăirii”) și cel al scrierii („timpul mărturisirii”), sinceritatea (legea Barthes), spontaneitatea stilului, autenticitatea, confidențialitatea. Scrierea cu caracter diaristic este una conspirativă, „taciturnă”, dar va deveni, prin tipărire, o scriere cu caracter public.

Există și în cazul jurnalului posibilitatea de a discuta raportul dintre autor – narator – personaj, problemă expusă pe larg de criticul Eugen Simion, în lucrarea amintită⁴. În cazul lui MRP, însă, dincolo de personajul „tipic” al jurnalului intim, am descoperit și altele, ascunse în substraturile textului: *ratatul* (diaristul are o adevărată obsesie a ratării la toate nivelurile: estetic, erotic, uman) – care este conectat la masca sincerității, *maniacul grandorii*, legat de motivul aroganței (această manie capătă, după unii comentatori ai operei lui MRP, conotații patologice), *lubricul* (diaristul își construiește o întregă mitologie erotică), *ereticul* (MRP fiind prin structura sa un nesupus la orice canoane ale istoriei și ale societății). Toate aceste măști sunt, firește, fascinante, oferă o imagine proteică a unui scriitor controversat, aflat mereu în disonanță cu epocile traversate.

---

¹ Miron Radu Paraschivescu – *Journal d'un hérétique*. Fragments, Traduit du Roumain par Claude Jaillet. Préface par Virgil Ierunca, Editions Olivier Orban, 1976;

² Miron Radu Paraschivescu – *Jurnalul unui cobai (1940 – 1954)*, ediție îngrijită de Maria Cordoneanu; prefață de Vasile Igna, Editura Dacia, Cluj, 1994;

³ Eugen Simion – *Ficțiunea jurnalului intim*, vol.I *Există o poetică a jurnalului?*, Editura Univers enciclopedic, București, 2005;

Demersul inițial a fost însă perturbat de o șansă unică. Fiul lui Miron Radu Paraschivescu, Dumitru Andrei, a vândut proprietatea de la Vălenii de Munte și mi-a oferit arhiva familiei, ce se găsea în acel moment în casa în care a creat și și-a trăit ultima parte a vieții. Arhiva cuprinde fragmente necunoscute din celebrul jurnal, scrisori de la prieteni, de la necunoscuți, de la iubite sau de la părinți sau scrisori redactate chiar de poet, manuscrise pe care tineri deburanți le trimiteau lui Miron Radu Paraschivescu pentru a primi sau nu girul acestui mare descoperitor de talente, manuscrise ale diaristului însuși, un fascinant jurnal intim ținut de mama poetului, crescută în casa lui Alexandru Flechtemnacher, mici agende personale cu numere de telefon, foi dispartate cu notații. Astfel, intenția inițială s-a transformat în încercarea de a descoperi imaginea lui Miron Radu Paraschivescu reflectată în „oglinzile paralele” ale prietenilor, ale admiratorilor sau ale necunoscuților, ale femeilor iubite, ale părinților, despre care nu se știe prea multe amănunte. Arhiva cuprinde și documente personale: sentințe de divorț, certificate de naștere, de botez sau de căsătorie, brevetul premiului de stat, fotografiile personale sau datând din perioada când era ziarist.

2. Debutul lui Miron Radu Paraschivescu. Mi s-a părut interesat de urmărit traiectoria vieții și a activității sale publicistice și literare, pornind chiar de la o autobiografie întocmită chiar de către Miron Radu Paraschivescu și care urma să apară cu ocazia editării unui volum de-al său la *Biblioteca pentru toți*, textul a apărut, însă, post-mortem, în *România literară*. Nici chiar memoria scriitorului nu este fidelă, intervin decalări ale unor evenimente, dar totul se poate re-fixa în timp, cu ajutorul documentelor.

Debutul lui Miron Radu Paraschivescu în poezie a ținut de perioada adolescenței, în 1929, a avut loc într-o obscură revistă – *Povestea* – condusă de un învățător nu cu mult mai vârstnic, Ion Marinescu-Predealu, și tipărită chiar la tipografia lui Nicolae Iorga, iar jena față de mamă, pe atunci directoare de școală, l-a determinat să apeleze la pseudonime fanteziste, specializate în funcție de mesajul liric: Emil Soare sau Radu Nor. Activitatea sa a fost densă: poet, dramaturg, jurnalist, traducător și, în orele sincerității și ale clandestinității totale, diarist și, de multe ori, conștiința sa trebuie să suporte agresivități generate de obligația ziaristului de a scrie la comandă.

3. Miron Radu Paraschivescu la Vălenii de Munte. Întâlnirea cu orașul Vălenii de Munte are loc, probabil, înainte de 1916, când mama se mută aici împreună cu fiul, dar neînsoțită de tată. Poetul își amintește la maturitate vizitele periodice ale părintelui, dar copilăria sa a stat exclusiv sub semnul autorității materne. Nu cu mulți ani în urmă mai existau încă în Vălenii de Munte oameni care îl cunoscuseră pe Miron Radu Paraschivescu, jucaseră table cu el sau îl ajutaseră la treburile gospodărești. Dincolo de amintirile mai mult sau mai puțin credibile ale acestora, dincolo de casele în care viața poetului s-a desfășurat, provizoriu, în calitate de chiriaș, unele înghițite de timpul nemilos, altele încă în picioare, la Vălenii de Munte se mai află ultima locuință pământeană, de data aceasta proprietate personală, și mormântul pe piatra căruia stă săpat epitaful celebru, pregătit din timp. Mărturie a acestei povești de iubire, continuate în timp, a scriitorului cu micul târg prahovean stă un volum de memorii⁵. Va reveni ulterior, în calitate de corespondent al ziarului *Timpu*, cu ocazia deschiderii celebrei Universități

---

⁵ Miron Radu Paraschivescu – *Amintiri*, Editura îngrijită de Gh. Zarafu, Editura Ion Creangă, București, 1975;

Populare de Vară, dar după moartea inițiatorului Nicolae Iorga (1942), sau ca trimis al guvernului de stânga, pentru a prospecta terenul în vederea constituirii unui „falanster” destinat artiștilor cu posibilități materiale reduse. Atunci când condițiile materiale o vor permite, Miron Radu Paraschivescu își va cumpăra o îndelung visată casă la Vălenii de Munte, investind astfel banii obținuți în urma traducerii lui *Pan Tadeusz* de Adam Mickiewicz și probabil suma rezultată din vânzarea unui apartament din București. Stabilit aici, scriitorul se va înconjura de tineri veniți adesea în pelerinaj pentru a obține confirmarea oficială a talentului lor sau va dicta destinele suplimentului literar al revistei *Ramuri*, numit în onoarea unuia dintre părinții săi literari, *Povestea vorbii*.

4. Publicistica lui Miron Radu Paraschivescu. Deși primele apariții ca jurnalist sunt legate de numele unui alt învățător prahovean, Ștefan Alexiu, și de *Gazeta învățătorilor prahoveni* și se produc prin 1932, adevăratul debut are loc la *Era nouă*, revistă apărută în 1936 sub directoratul lui N.D. Cocea și unde Paraschivescu semna mai ales recenzii de carte, cronică literară și plastică. Va trece pe la aproape toate marile ziare ale vremii: *Reporter* (1937), condus tot de N.D. Cocea, *Timpul*, având ca prim-redactor pe Mircea Grigorescu, la care va semna articole diverse și se va ocupa de pagina a doua, intitulată *Popasuri*, în care va înlesni debutul lui Marin Preda, ziar la care va primi interdicția de a semna în nume propriu, din cauze rămase obscure, și va fi nevoit să apeleze la un pseudonim transparent: Paul Scorțeanu (numele bunicului matern); urmează *Cuvântul liber*, *Facla* etc.

După 23 august 1944, activitatea lui Miron Radu Paraschivescu va fi legată de presa de stânga, într-un moment în care încep marile epurări în rândul scriitorilor și al oamenilor de cultură acuzați de pactizare cu dușmanul. Literatura română este supusă unui proces de culpabilizare ce se va finaliza cu nesfârșite liste negre, ce vor avea ca rezultat epurările din lunile octombrie și noiembrie din cadrul Societății Scriitorilor Români. Pe aceste liste își află locul autori importanți, a căror activitate literară se intenționează a fi ștearsă din conștiința colectivă, vina cea mai cumplită nefiind neapărat sentimentele filo-germane, ci mai ales cele anti-sovietice. Pe de altă parte au loc primiri de noi membri la Societatea Scriitorilor Români, ca o inițiativă reparatorie. Primul lot a cuprins un număr de zece autori: Maria Banuș, Ury Benador, Geo Bogza, G. Călinescu, Ion Călugăru, Al. Mironescu, Miron Radu Paraschivescu, Ion Pas, Al. Rosetti și Tudor Teodorescu-Braniște, scriitori ai căror activitate a fost prezentată, de asemenea, în presa vremii. În aceste condiții, Miron Radu Paraschivescu își va asuma rolul de apărător al noii orientări din literatură, contribuind la la crearea, introducerea și fundamentarea unor concepte: *literatura cu sens unic*, *cultura este la stânga*, *arta ca ideologie*, scriitorul fiind considerat *luptător social*, *inginer al sufletelor*, *fruntaș al poporului*, *muncitor intelectual*. Se angajează în polemici în publicații precum: *Victoria*, *Tribuna poporului*, *Contemporanul*, *Scânteia*, se manifestă activ pe scena publică. Când, în 1947, i se oferă funcția de prim-redactor al *Revistei literare*, scriitorul simte nevoia unei manifestări și mai pregnante, printr-o activitate prodigioasă, oglindită nu numai în colaborările personale, ci și în aspectul grafic general al revistei. Timp de un an, cât s-a tipărit ziarul, aici au semnat nume de referință ale literaturii și criticii momentului, Miron Radu Paraschivescu însuși, așa cum se menționează în ultimul

număr, în care Vladimir Colin prezintă un articol-bilanț⁶ însoțit de un repertoriu al colaboratorilor, a semnat 16 colaborări, cronici și articole în 6 numere, a susținut rubrici cu caracter permanent: Săptămâna, Revista Revistelor, Jurnal de lectură, Restituiri, Poeții și..., Șantierele literaturii, Fereastra, Bibliografie, Poșta redacției (alături de Radu Lupan) etc. Între 1947 și 1948 are loc, în viața literară românească, o amplă campanie împotriva decadentismului, concept care viza, în fapt, întreaga literatură ne-socială, considerată evazionistă, anti-progresistă, în această sintagmă intrând, fără deosebire, tradiționaliști, moderniști, simbolști, naturaliști, etc. Se angajează în această campanie o revistă de mare influență în direcția ideologizării, *Contemporanul*, ce îi are drept colaboratori pe Ovid S. Crohmălniceanu, I. Vitner, Nicolae Moraru, Al.I. Ștefănescu, Mihail Petroveanu, propunându-se un model de origine sovietică: *realismul socialist*. În paralel, se fac eforturi de atragere a scriitorilor spre *literatura nouă*, prin cronici încurajatoare, prin numeroase articole de adeziune la noua formulă literară, prin lozinci mobilizatoare, așa cum este și cea publicată obsesiv în *Revista literară*, condusă de Miron Radu Paraschivescu: „Scriitori, faceți din carte unelte de muncă și arme de luptă”.

Uniunea Scriitorilor capătă un rol din ce în ce mai important și își dezvoltă în țară filiale, care vor avea comisii de lucru pe domenii, cenacluri și chiar reviste proprii. Astfel, în decembrie 1949, apare la Cluj primul număr al *Almanahului literar al Uniunii Scriitorilor din R.P.R., Filiala Cluj*, cu subtitlul *Revistă lunară de cultură*, avându-l inițial pe Miron Radu Paraschivescu drept redactor-responsabil, pentru numerele 1-6, la care vor colabora A.E. Baconsky, Cornel Bozbiți, Ion Brad, Victor Felea, Aurel Gurgășianu, Aurel Rău, Alexandru Andrițoiu, Tiberiu Utan. Va fi o tribună de la care se va pleda în mod consecvent pentru literatura de tip nou atât prin cronici literare orientate spre creațiile tinerilor scriitori, cât și prin articole de orientare ideologică și politică.

MRP va publica frenetic literatură sau articole, cel mai adesea cu un pregnant caracter polemic, va fi criticat sau adulat, va semna rubrici cu caracter permanent, precum cea intitulată *Civilizația ochiului*, din *Luceafărul* (prin 1956), rubrică transferată mult mai târziu – în perioada 1969 – 1970 - în revista *Teatrul*. Totuși, activitatea sa de îndrumător și descoperitor al tinerelor talente va fi efervescentă în cadrul revistei *Ramuri*, prin înființarea unui supliment literar devenit ulterior celebru: *Povestea vorbii*. Din păcate, odată cu 6 (60) al revistei *Ramuri*, din 15 iunie 1969, suplimentul *Povestea vorbii* își încetează, în mod inexplicabil, apariția.

La un moment dat, Miron Radu Paraschivescu a avut bănuiala că sistarea suplimentului literar s-ar datora acțiunilor lui Paul Niculescu-Mizil, și îi expediază prompt două scrisori pline de o legitimă furie.

În concluzie, de-a lungul vieții sale tumultuoase, numele lui Miron Radu Paraschivescu a apărut în paginile multor publicații, unele cu apariție sporadică, altele de expunere publică mai îndelungată, nu numai din perioada interbelică, ci și de după al doilea război mondial. Și-a publicat creații lirice sau

---

⁶ Vladimir Colin – *La capăt de drum, bilanț și perspective*, în *Revista literară*, nr.45, 21 dec.1947;

fragmente dramatice în reviste precum: *Albatros*⁷, *Azi*, *Contrapunct*, *Familia*, *Lumea*, *Lumea românească*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Societatea de mâine*, *Steaua*, *Viața românească*.

Miron Radu Paraschivescu va colabora cu articole și eseuri în publicații precum: *Cuvântul liber*, *Era nouă*, *Ecoul*, *Facła*, *Făclia*, *Preocupări literare*, publicație ce își va adăuga în titlu cuvântul *KALENDE*, *Reporter*, *Revista literară*, la care Miron Radu Paraschivescu a fost o perioadă prim-redactor, dar a și publicat articole și eseuri pe teme literare sau note biografice și evocări, semnând și cu pseudonimul Paul Scorțeanu, în *România liberă*, *Scânteia*, *Strada*, *Tinerețea*, *Umanitatea*, *Viața românească*, *Fantazio*.

Activitatea sa jurnalistică include și domeniul cronicii, fie că este vorba de recenzii de carte, cronici plastice, dramatice sau de film, semnate în publicații precum: *Bis*, *Era nouă*, *Luceafărul*, *Meridian*, *Orizont*, *Ramuri*, *Timpul*, *Tribuna poporului*. Este interesant de constatat că apetența pentru jurnalistică pare a fi o trăsătură de familie, bunicul său matern, Paul Scorțeanu (de la care Miron Radu Paraschivescu a preluat numele și l-a folosit deseori ca pseudonim), fiind el însuși militant de stânga și ziarist și colaborând la publicații precum: *Dunărea română*, avându-l ca redactor chiar pe proprietarul publicației (Paul Scorțeanu), sau *Țara*.

5. Miron Radu Paraschivescu și contestarea lui Arghezi Raporturile dintre Miron Radu Paraschivescu și Tudor Arghezi au fost, cu foarte rare excepții, extrem de tensionate. Tot Miron Radu Paraschivescu a fost cel care a dat tonul ostilităților pornite împotriva bătrânului poet de către noua direcție literară din cultura românească. Însă, imediat după august 1944, Arghezi a beneficiat de un îndelungat proces de contestare, manifestat mai mult sau mai puțin public, la care a luat parte, printre alții, și Miron Radu Paraschivescu.

Noua serie a *Biletelor de papagal* presupunea o revenire, în decembrie 1944, a lui Tudor Arghezi în spațiul publicisticii românești, aflat însă acum sub alte coordonate. De asemenea, apariția noii serii a *Biletelor de papagal* a subminat, oarecum, entuziasmul general al unor publicații (*Orizont*, *Victoria*, *Tribuna poporului*, *Universul literar*, *România liberă*, *Scânteia*) prin articole critice care dezvăluiau lipsa unor coordonate morale clare, într-o societate derutată, în care unica lege era îmbogățirea rapidă și cu orice preț. Astfel, *Biletele de papagal* vizează viața socială și politică a momentului, deconspirând aspectele sordide ale noului regim. Virulența limbajului arghezian construiește, într-un articol extrem de dur, portretul generic al omului de presă lipsit de deontologie profesională, portret prin care Miron Radu Paraschivescu se simțea, în special, vizat.⁸

Acest fapt este întâmpinat de Miron Radu Paraschivescu printr-un articol⁹ publicat în *România liberă*, scris pe un ton de o rară virulență. Inconsecvența sa la nivelul atitudinii politice este dezvăluită fără menajamente, iar acuzațiile sunt gradate ascendent.

În opinia lui Miron Radu Paraschivescu, Tudor Arghezi își asumă, în mod nejustificat, colaborarea consecventă în presa de stânga, în condițiile participării sale active la ziarul legionar *Cuvântul*, condus de

⁷ Ion Hangiu – *Dicționar al presei literare românești (1790-1982)*, argument de Ion Dodu Bălan, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987, p.28;

⁸ Tudor Arghezi – *Spectacolul continuă neîntrerupt*, în *Bilete de papagal*, nr.33, 28 ian. 1945;

⁹ Miron Radu Paraschivescu – *Un impostor: Tudor Arghezi*, în *România liberă*, III, nr.172, 21 febr. 1945;

Nae Ionescu, sau în condițiile omagierii în presa vremii a unor personalități cel puțin contestate – Hitler, eroii legionari Moța și Marin sau politicienii Octavian Goga și Vaida-Voevod, Malaxa. Chiar și în jurnal sunt consemnate multe din momentele de dezgust față de lirica argheziană, considerată lipsită de profunzime. Impostura literară este dublată, în viziunea lui Miron Radu Paraschivescu, de importanța exagerată ce i s-a acordat lui Tudor Arghezi în literatura română interbelică. Considerat de către MRP poet minor, lui Arghezi i se reproșează îndelungatul destin literar și lipsa acută a talentului, ceea ce nu l-au împiedicat să creeze o operă anacronică și aproape lipsită de valoare artistică. Trecutul său carceral este demontat minuțios, accentuându-i-se entuziasmul jurnalistic pronazist. I se reproșează lui Tudor Arghezi absența oricărei intenții de lustrare morală. Episodul faimosului pamflet împotriva baronului von Killinger este demitizat rapid, prin relatarea unor amănunte mai puțin cunoscute de către opinia publică, care transformă un act de curaj asumat de Arghezi, într-o biată furișare a autorului criticat în spatele unor scuze adresate aceluiași baron, cu intenția de a limpezi apele. Invectiva este gradată spre viața de familie, pentru că imoralitatea politică este dublată de imoralitate în viața particulară, în care Arghezi își asumă numai parțial rolul de tată, refuzând o recunoaștere oficială a paternității fiului nelegitim Eli Lotar. Însă, cel mai mult Miron Radu Paraschivescu este deranjat de atitudinea antisovietică a lui Tudor Arghezi, căruia îi cere în mod imperativ retragerea din viața publică și literară românească.

Șirul de articole polemice nu trezesc însă, spre ciuda lui Miron Radu Paraschivescu, ecouri semnificative în presa vremii. *Universul literar va publica*, la 11 martie 1945, în replică la atac, un articol nesemnat, intitulat *Tudor Arghezi înjurat*, lipsit însă de nervul și vigoarea atacatorului.

Tudor Arghezi însuși nu se sinchisește să răspundă atacului, retrăgându-se pentru o perioadă de mai mult de un an din activitatea publicistică, odată cu încetarea apariției *Biletelor de papagal*. Vocea sa se va reauzi după 13 aprilie 1946, când ziarul *Adevărul* va reapărea în peisajul publicistic românesc, Tudor Arghezi semnând la rubrica intitulată *Tablete*. Între aprilie 1946 și ianuarie 1948 vor fi publicate aproximativ 300 de tablete cu semnătura poetului, unele în ton violent critic, altele de elogiare a unor personalități literare: Ion Minulescu, I.L. Caragiale, I. Slavici, Gala Galaction, Nicolae Iorga etc.

Cu această ocazie, Miron Radu Paraschivescu intervine, într-un celebru și amplu articol găzduit de ziarul *Scânteia: Sensul unic al culturii*, având, în mod paradoxal, un caracter laudativ, prin aprecierea efortului arghezian de a reactualiza în memoria contemporanilor opera lui Nicolae Iorga. Începutul anul 1947 declanșează, mai ales în *Scânteia*, un nou atac anti-arghezian, deși Tudor Arghezi fusese declarat, de puțină vreme, poet național și fusese propus ca membru al Academiei, iar cel atacat păstrează, în continuare, o tăcere impenetrabilă și cel puțin suspectă. Pe de altă parte, Miron Radu Paraschivescu, deși nu se întrece în aprecierea pozitivă a activității literare a lui Tudor Arghezi, îi evaluează numai talentul de traducător, într-un articol prin care analiza sumarului *Revistei Fundațiilor Regale* din noiembrie 1946¹⁰.

Articolele lui Miron Radu Paraschivescu, ce au ca scop destructurarea imaginii argheziene în cultura română, sunt publicate în *Scânteia*, având astfel caracterul unei opinii semi-oficiale. Este

---

¹⁰ Miron Radu Paraschivescu – *Revista Fundațiilor regale – anul XIII, nr.11*, în *Scânteia*, nr.733, 25 ian. 1947;

interesant de remarcat că nu s-au prea găsit apărători ai bătrânului poet, acesta fiind lăsat să facă față atacului aproape singur. Deși viguros în replici, Miron Radu Paraschivescu se dovedește destul de monocord, neaducând argumente noi față de acuzațiile anterioare de impostură, cu singura diferență că acum sunt prezentate într-un cadru mai larg. Tonul pe care îl adoptă permanent autorul este extrem de acid, făcând referire la proiecția publică a lui Arghezi pe fundalul diferitelor epoci istorice pe care le-a traversat. Plouă cu acuzații de conformism politic manifestat mai ales în scris, de situare permanentă de partea celui puternic, de convingeri de mercenar al scrisului. De altfel, Miron Radu Paraschivescu explică în mod clar faptul că articolele sale nu sunt îndreptate împotriva lui Arghezi ca simplu cetățean, ci urmăresc prezentarea într-o lumină justă a personalității literare și a atitudinii poetului în diversele epoci istorice pe care le-a trăit. În mod evident, el așteaptă, totuși, de la Arghezi o reală schimbare de ton și de atitudine care să fie în slujba realităților politice ale vremii. Demnitatea de poet național presupune o responsabilizare și o elevație la nivelul creației, iar autorul articolului identifică un acord perfect între greșelile politice trecute și mesajul minor, lipsit de consistență la nivel ideatic, al operei argheziene. Ultimul atac este concertat de Sorin Toma, chiar de la începutul anului 1948. Ziarul *Scânteia* va publica, în patru numere consecutiv, un studiu devenit ulterior celebru: *Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei*. Acest studiu marchează finalul glorios al luptei anti-argheziene, începute, la fel de glorios, de către Miron Radu Paraschivescu. Cele patru articole au câte un subtitlu cu aparență nonviolentă, pașnică, inofensivă: primele două sunt reunite sub denumirea de *Răsfoind volumele lui T. Arghezi*, al treilea poartă subtitlul *Ce exprimă „peisagiul sufletesc” și „climatul liric” al poeziei lui Arghezi*, iar finalul apoteotic este *Fond și formă. Concluzii*.

Totuși, înțelepciunea dată de experiența vieții și îl va determina pe Miron Radu Paraschivescu să încheie o pace postumă cu Arghezi, recunoscând dezechilibrul, la nivel estetic, dintre poet și delatorii săi. Acest emoționant episod este relatat de Ioan Grigorescu, ce se găsea la Paris în același timp cu poetul aflat la tratament. Conversația se petrece într-o seară pașnică, petrecută în locuința arhitectului Joseph Iliu, fratele lui Victor Iliu, ca și cum MRP nu ar ști că stă sub semnul necruțător al propriei morți, nefiresc de apropiate.

6, Lumea literară văzută în jurnalul unui cobai. Viața literară, din perspectiva unui scriitor declarat de stânga, scurte eboșe ale unor colegi de generație (Traian Șelmaru, Geo Bogza, Geo Dumitrescu, Marin Preda, ultimii doi încurajați călduros și apreciați superlativ), obstinția cu care se plasează pe sine, în calitate de creator, sub semnul literaturii militante (sinceritate, realism) și câte alte imagini, comentarii, divagații izbucnesc fulgurant din textul diaristic. Se simte nevoia reconstituirii personalității poetului din propriile mărturisiri și a plasării acesteia pe fundalul obiectiv al istoriei, pentru a înțelege glisarea conștiinței estetice de la avangardism spre literatura angajată, ce capătă obsesii agorale, de la opțiunea pentru libertatea absolută de expresie spre acceptarea, cel puțin exterioară, a canoanelor noului curent, denumit absurd „realism socialist”. Atitudinea diaristului pare a fi dominată de două perioade distincte: 1940 – 1947 și 1947 – 1954, în funcție de schimbarea de regim politic din România postbelică. Dincolo de imaginea de apologet al dogmatismului literaturii implicate social și politic, se ascunde însă o

conștiință ulcerată de manifestările inchizitoriale ale noii orânduiri. Această dedublare, această schimbare histrionică a măștii, remarcată de către diaristul însuși, care se acuză de cabotinism, decadentism și ratare, este specifică literaturii intime din Europa de Est, unde brutalitatea represivă a regimurilor comuniste a determinat în conștiința creatorului necesitatea identificării unei soluții salvatoare nu numai pentru resorturile adânci ale operei, ci și pentru identitatea sa interioară. Democrațiile occidentale nu au permis jurnalului să se încarce și cu această valoare expiatorie, specifică literaturii estice, supuse negativei influențe bolșevice.

În afară de marile personalități literare ale timpului: Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Ion Barbu, jurnalul amintește de colegi de generație ai lui Miron Radu Paraschivescu, de activitatea la revista *Albatros*, de tineri la care a simțit atingerea geniului, ca în cazul lui Marin Preda. Reflexe ale vieții literare străbat printre consemnări despre situația casnică tensionată sau nu (Loti, Sidonia Drăgușanu, Mioara), despre atelierul de creație. Este bântuit de fantasma ratării și de autoacuzării dure de cabotinism, despre viața politică ce îl dezgustă deseori. Prietenii sunt puternice, la fel și inamicitățile înveninate, iar dispoziția sa capricioasă transformă adesea un prieten în dușman.

Unele nume apar mai frecvent: Traian Șelmaru, Ghiță Ionescu, Sidonia Drăgușanu, demonstrând comunitatea de idei a diaristului cu anumite personaje de pe scena literară a vremii, în vreme ce altele sunt amintite în treacăt, semn al unei întâlniri întâmplătoare pe drumul sinuos al destinului.

7. Însemnări confesive înainte de 1946.

7.1. Femei, femei... Jurnalul dezvăluie o componentă erotică consistentă, ce are în centru imaginea relației tumultuoase a diaristului cu Loti, prima soție (Șarlota David Segal), dar sunt prezente și siluetele altor femei, celebre sau nu, identificate onomastic sau anonime, obiecte ale adorației diaristului sau simple exerciții de verificare a farmecului personal și a propriului magnetism viril, cu care el se întâlnește sau se reîntâlnește, pe care le apreciază sau le depreciază prin comparație. De la unele din ele, arhiva necunoscută până acum a familiei păstrează și semnele unui schimb epistolar ce se întinde uneori până la moartea poetului. Este remarcabilă apetența diaristului spre îndrăgostirea bruscă și ardentă, declanșată fie și de simpla vedere a unei femei care convine idealului feminin îndelung căutat. Acesta traversează apoi o epocă de mare dramatism erotic, ce variază ca întindere, în funcție de modul în care idolul știe să ațâțe misterul, pentru ca, în final, focul să se stingă, lăsând în urmă, de cele mai multe ori, amintiri frumoase.

7.2. Atelier de creație. În jurnal, diaristul încearcă să-și definească stilul, uneori într-o manieră ironică, începe adesea acțiuni drastice de revizuire a unor manuscrise, care au ca efect o descurajare completă generată de lipsa de coerență a viziunii artistice. Pentru ca mai apoi să constate dezgustat că a ajuns un mercenar al gazetăriei. Ideea de neimplicare în redactarea reportajelor pe care le semnează se alătură imaginii scrisului ca modalitate de procurare a unor mijloace materiale de supraviețuire, care dezonoarează conceptul de jurnalism, în viziunea lui Paraschivescu. De altfel, își repetă obsesiv necesitatea de a nu abdica de la propriile convingeri, de a-și păstra neștirbite ideile, indiferent la victorii sau la eșecuri, de a lucra neabătut, cu orice preț. Este bine cunoscută dificultatea cu care crea Miron

Radu Paraschivescu, chinurile prin care trecea până când opera să întruchipeze toate caracteristicile dorite; la fel de cunoscută este și anecdota care diferențiază prozatorul de poet, din punctul de vedere al construcției fizice, și care îi era atribuită. Diaristul vede în gazetărie o ocupație circumstanțială și aspiră permanent la marea literatură, la creații care să reziste eroziunii timpului. Momentele de pauză de la activitatea de ziarist, silite sau benevole, înseamnă mijloace de subzistență diminuate, care se răsfrâng în economia casnică și așa în criză a lui Paraschivescu. Demoralizarea îl face să se îndoiască de propria valoare, să se acuze de rutină profesională, să se teamă că timpul destinat jurnalisticii este, de fapt, răpit scrisului. Singurătatea auto-impusă nu se dovedește a fi fertilă în planul creației, în schimb, generează anxietate.

În paralel, viața personală este în totală derivă; despărțirea de Loti îi produce disconfort interior, care, însă, se dovedește fertil în planul creației. La un moment dat, primește de la *Timpul* însărcinarea de reporter de teren, despre care speră că îl va smulge din monotonia redacției, îi va oferi mai multă libertate de mișcare și va constitui o modalitate ceva mai facilă de a-și procura mijloacele financiare de existență. Viața dezordonată pe care o trăiește diaristul se oglindește fidel în neputința de a finaliza proiecte începute mai demult sau de a pune în practică idei ce s-ar putea dovedi fertile. Principala cauză a dificultăților de creație este identificată chiar de scriitor: absența iubirii în viața lui. Există și perioade faste, dar sunt repede copleșite de o anume astenie în procesul de creație, manifestată prin intermediul unei tendințe de redefinire a stilului personal. Autoizolarea liber-consimțită face imposibilă creația autentică, iar diaristul se acuză de răceală afectivă, de mimare a sentimentelor, de mistificare a trăirilor interioare, de răceală rațională, toate având ca efect ratarea creației din punctul de vedere al autenticității. Diaristul consemnează apetența sa pentru literatura angajată, simțindu-se dator oamenilor cu recunoștință, cu dragoste, cu întreaga sa creație. Gândurile negre aduc, la un moment dat, negarea condiției personale de poet, deoarece diaristul descoperă că poezia sa păcătuiește prin detașare, este discursivă și rațională, având scop terapeutic și eliberator pentru spiritul neliniștit al poetului. Inconsistența, de care este perfect conștient și de care se acuză permanent, îl determină să-și privească activitatea la gazetă cu dispreț nedisimulat, ca pe o prostituare intelectuală ce îl distrage de la scopul real al existenței personale: literatura. Simte acut și dureros automistificarea la care se supune și care, treptat, pare a înlocui definitiv și implacabil propria personalitate. Absența iubirii în viața lui, obsesia pentru Loti, ce capătă dimensiuni patologice, incursiuni jurnalistice în mediul rural finalizate cu reportaje pentru gazetă, o vagă propunere de a pleca în străinătate în calitate de corespondent al ziarului, neputința de a mai scrie poezie sunt obstacolele de netrecut ale unei existențe anoste și tragice prin platitudinea ei. Spectrul propriei ratări se manifestă acut printr-o mortificare interioară, printr-o indiferență fără leac de tot ce îl înconjoară. Singura manifestare, suspectată ea însăși ca fiind rezultatul unui nemăsurat orgoliu, este radicalismul de stânga pe care îl afișează ostentativ. Însă, chiar și după ce desfășoară această analiză brutală asupra propriei conștiințe, diaristul se autoacuză de mistificare parțială a adevărului. În mod cert, umoarea sa nu se află sub semnul celei mai favorabile zodii! Gândurile negre care îl domină de ceva vreme și sentimentul propriei inutilități îl determină să plănuiască o schimbare drastică la nivel ocupațional (absolvirea unei

școli de șoferi și a uneia de pilotaj) și o plecare în străinătate, după deschiderea frontierelor (poate Brazilia?). Totuși, pe un ton dezgustat și tragic, Miron Radu Paraschivescu își transcrie uneori diagrama interioară a carierei de scriitor, de la debut și până în prezentul ostil și dezamăgitor, își asumă adeziunea personală la comuniști și scrisul politic drept modalitate de expresie completă și drept posibilitate unică de manifestare a înverșunării personale. Venirea comuniștilor la putere a avut ca efect, însă, o profundă dezamăgire, un dezgust abia mascat pentru viața socială și politică, diminuarea acelei înverșunări, sărăcirea și limitarea universului de creație și pierderea interesului personal pentru scris. Un fapt este însă cert pentru diarist, în marea artă nu au ce căuta eșecul moral, conștiința descompusă, inconsistența.

7.3. Jurnalul despre jurnal. Dincolo de rolul narațiunii diaristice ca demers clandestin supus factorului cronologic, pe care diaristul îl încalcă flagrant și frecvent, de a prezerva intimitatea diaristului, de a transforma efemerul în etern, de a consemna evenimente esențiale oglindite prin conștiința ulcerată a autorului, de a realiza o imagine adevărată, necosmetizată a celui care îl redactează, încă de la început, Miron Radu Paraschivescu are conștiința clară că se adresează eternității; indiferent de calitatea operei literare pe care o produce în momentul prezent, jurnalul este cel care va vorbi mai limpede și mai sincer despre scriitor. Atunci când planurile sale literare nu sunt încă realizate sau devin anacronice, atunci când activitatea de la ziar este supusă circumstanțelor, diaristul se refugiază în clandestinitatea jurnalului. Ulterior, jurnalul este reevaluat din perspectiva unui exercițiu etic necesar, a unui antrenament util în vederea creației. Lângă notațiile intime inerente, apar și consemnări cu pretenție de eseu, pe teme serioase, actuale. Din când în când, diaristul săvârșește o paraletură a propriului jurnal, rămânând oarecum dezamăgit de faptul că orice consemnare este, de fapt, o oglindă a propriei conștiințe agitate, a neputinței de a fi coerent pe spații întinse (obsesia redactării unui roman primește, astfel, o nouă lovitură). Alteori, diaristul constată dezgustat că încalcă flagrant condiția clandestinității, transformându-și scrierea intimă într-una destinată evident publicării, fie ea chiar și postumă, aplicând astfel o cenzură inconștientă în redactare și în stil și reafirmă plin de tristețe importanța și valoarea absolută a acestor pagini confesive, în detrimentul operei propriu-zise. Obsesia publicării jurnalului, care l-a însoțit până la moarte, datează, deci, cam de prin 1940. Diaristul transformă, conștient sau nu, manuscrisul într-un „mesaj în sticlă”, adresat posterității, într-o mărturie, pe care o dorește sinceră și autentică, despre un suflet chinuit situat pe fundalul unei istorii zbuciumate, despre condiția creatorului în raport cu timpul său. Totuși, din când în când, el însuși se acuză de nesinceritate în consemnare, de mistificare prin omisiune, de încercarea, conștientă sau nu, de a-și construit un portret intim flatant.

7.4. Căutări. Autodefinire Cea mai interesantă componentă a jurnalului o constituie permanenta încercare a lui Miron Radu Paraschivescu de a-și defini personalitatea, de a-și găsi locul într-o societate în plină transformare, de a-și plasa creația într-un context destul de ostil. Este atât de sever cu sine însuși, considerându-se „amator semidoct de definiții”, mistuit de o singurătate a spiritului care nu se poate confesa complet nimănui, însetat de certitudini pe care, însă, nu i le oferă nici opera – la care lucrează cu mari întreruperi – nici societatea – care nu-i oferă un climat favorabil sau siguranța materială a zilei de mâine – nici matrimoniul – măcinat de încordarea unei relații care se apropie inevitabil de final.

Imaginea „generației pierdute” traversează scrierea intimă ca o adevărată obsesie a scriitorului. Eșecurile sunt, din punctul lui de vedere, generate de contextul social și politic al vremii.

Imaginea celorlalți despre el i se pare, uneori, contradictorie, alteori, confirmă propria imagine despre sine: unii îl văd sentimental, alții îl consideră prea încrezător în oameni și, implicit supus erorilor de evaluare a semenilor. Diaristul se autodefinește drept un intuitiv, depășit de tot ce ține de logică sau de matematică, neputând să participe nemijlocit la efort intelectual continuu și prelungit. Își descoperă laturi noi ale personalității, mai ales în convorbiri cu ceilalți: irascibilitatea și reacțiile emoționale puternice și violente generate de un temperament coleric sau, dimpotrivă, nepăsarea în fața provocărilor venite din partea unor indivizi inferiori sau legați afectiv de sine.

7.6. Bucureștiul intim și boem. Lumea bucureșteană, atmosfera boemă, peisajele aflate sub amprenta diferitelor anotimpuri demonstrează calitățile inegalabile de fin observator sau de talentat pastelist al diaristului. Banala călătorie cu tramvaiul, în condiții nefavorabile, de iarnă, devine prilej de panoramare a drumului parcurs într-o lume cu aparență suprarealistă, care îi creează impresia unui tablou de Max Ernst și îl determină să-și reitereze apetența pentru spațiul capitalei. El notează în jurnal amintiri chemate de frecvențele sale mutări, de nomadismul său de locatar fără domiciliu fix: strada Apolodor, zona Antim. Itinerariul afectiv îl determină pe Miron Radu Paraschivescu să-și re trăiască trecutul într-o notă profund nostalgică și să-l supraevalueze, prin comparație cu prezentul cu aparența sa ostilă. Oricum, există puține informații despre adolescență, despre perioada în care a locuit la București, împreună cu mama sa. Face lungi plimbări, singur sau însoțit, prin locurile tradiționale de promenadă. Cișmigiul va fi transformat în timp în loc al experiențelor interioare remarcabile, în jalon afectiv al vieții sale zbuciumate: spațiu al plimbărilor intelectuale cu prietenii ocazionali, precum Ion Vlasiu, locul cererii în căsătorie adresată lui Loti, modalitate de consumare a propriei singurătăți, posibilitate de conversație cu „golani” sau spațiu sacru de creație.

8. Jocul de-a iubirea. La 2 octombrie 1911, se naște în familia Romulus și Paulina Paraschivescu, ambii în vârstă de 29 de ani, ambii institutori, un copil de sex bărbătesc, ce va purta numele Miron-Radu. Martori vor fi C. Mărgineanu, de profesie farmacist, și Iosef Georgescu, de profesie funcționar. Copilul va primi taina botezului la Biserica Izvorul Tămăduirii din București, la 10 iulie 1912, având ca nașă pe doamna Parascheva Manolescu și căpătând la botez numele de Miron-Radu-Victor. În aceeași arhivă a familiei se mai păstrează și un extras din registrul de acte pentru nou-născuți pe anul 1882, eliberat de Oficiul de stare civilă al Bucureștiului, care atestă că, la data de 29 aprilie 1882, în familia Paul Scorțeanu, de 26 de ani, de profesie funcționar, și Ecaterina Scorțeanu, de 20 de ani, s-a născut Paulina, martori fiind Bonifaciu Florescu, profesor, și Alexandru Flechtenmacher, artist. În mod evident este vorba de mama poetului Miron Radu Paraschivescu și de bunicul matern al cărui nume nu s-a sfiit să și-l însușească atunci când vremurile nu i-au permis semnătura proprie și a fost nevoit să apeleze la un transparent pseudonim. Despre vreun act de stare civilă al tatălui – Romulus Paraschivescu – nu avem știre și nici n-am găsit vreo altă mențiune sau vreun al document care să ateste trecerea acestuia, fie și chiar meteorică, prin viața scriitorului.

Iubirile lui Miron Radu Paraschivescu au fost năvalnice, capricioase și nu au ținut seama de condiția socială a obiectului adorației, de vârstă, de ocupație sau de vreo coincidență intelectuală între parteneri. Unele s-au încheiat cu oficializarea matrimonială și apoi s-au desfășurat brusc, după perioade de timp diferite ca întindere: Loti (Șarlota David Segal), Sidonia Drăgușanu, Miorița Barbu, Mariana Popescu, Elena Târșoagă (Lena, mama unicului său fiu, Dumitru Andrei Paraschivescu, născut la 30 noiembrie 1964).

Ca un fapt ce ține de cancan, Sidonia Drăgușanu se va infiltra insidios în viața matrimonială ulterioară a lui Miron Radu Paraschivescu, transformată în confidentă a tuturor soțiilor ulterioare, va fi sfătuitoarea acceptată sau agasantă a cuplului, va fi vizitatoarea destul de frecventă a căminului de la Văleni. Soțiile o adoptă și o apreciază, uneori spre marea sâcâială a poetului. Sidonica nu cunoaște limitele intimității și ale decenței, arogându-și drepturi pe care realitatea nu i le recunoaște, se insinuează în locuințele poetului, face vizite mai mult sau mai puțin de durată, face servicii, își debarcă nepoții la Văleni pentru a fi dădăciți de Lena Paraschivescu, se văicărește plină de un fals dramatism, atunci când doleanțele nu îi sunt îndeplinite sau când nu i se răspunde la scrisori în termenul cerut de bunacuvință, prin indiscreții susurate la urechea soției sau, poate, din amuzament, declanșează uneori crize conjugale cu care Miron Radu Paraschivescu se luptă eroic.

Ultima dintre soții va sta până la finalul pământesc al poetului, se va lupta cu himerele altor iubiri, cu demonii ascunși ai lui MRP, cu crizele sale violente, îi va dăruia multășteptatul copil, păstrând astfel o înțâietate pe care celelalte femei nu au putut-o avea sau au refuzat-o poate de teama unei maternități înrobitoare. Ea îl va însoți pe drumul calvarului, ea va fi văduva îndoliată căreia Malraux îi va trimite celebra scrisoare de condoleanțe, ea va muri răpusă apoi de aceeași boală nemiloasă, câțiva ani mai târziu, lăsând în grija Letiției Berindean un fiu care descoperă destul de devreme singurătatea și o moștenire culturală ce așteaptă să fie revalorificată, revizuită.

9. Ecou de română. În jurnal, se ivește în cele mai așteptate sau mai neașteptate momente, o siluetă transformată de Miron Radu Paraschivescu în obsesia vieții sale, poate adevărata sa iubire, de la care a rămas cu amintirea extazului erotic, dar și cu rănilor neînchise ale suferințelor supreme, Loti, pe numele ei adevărat Șarlota David Segal, prima sa soție și etalon imprecis și imperfect cu care diaristul va măsura toate iubirile ulterioare. Iubire, trădare, ură, despărțire, divorț, refacerea vieților în date mai mult sau mai puțin normale, copii, trecut, prezent, viitor, moarte. Aparent, Loti a dispărut în neant odată cu ieșirea sa furtunoasă și dătătoare de răni greu de vindecat din viața lui Miron. Și totuși... Soarta aduce, după aproape o eternitate de la această poveste de iubire cu năbădăi, un ecou lin, dulce: vocea epistolară a lui Loti, prin intermediul a cinci scrisori găsite în arhiva familiei poetului și datate 18 noiembrie 1949, 23 iulie 1951, 29 septembrie 1951, 9 decembrie 1951 și 19 noiembrie 1970. Ultima este expediată din Israel (Ramat Aviv) și aduce chiar o rotunjire a acestei povești: Loti s-a stabilit în Israel, a divorțat de Edi, are un fiu (Andrei), este singură, îi trimite fotografiile pe care le comentează cu cochetărie, se interesează de familia actuală a poetului și recunoaște printre rânduri că el a fost, de fapt, marea ei dragoste.

10. Cronica unei iubiri anunțate. Misteriosul caiet Vera. În arhiva personală a lui Miron Radu Paraschivescu se află un caiet cu arc, cu o aparență banală și având pe coperta albastră un singur nume: Vera. Caietul nu este scris complet, redactarea se face fie cu cerneală albastră, fie în creion (cu adăugiri și ștersături ce demonstrează re-lecturi ulterioare din partea lui MRP) și introduce în scenă un personaj feminin, la început misterios, pentru care poetul simte o arzătoare pasiune interzisă: poeta Vera Lungu, ea însăși implicată într-o relație cu sculptorul Gheorghe Apostu. Prima consemnare din acest jurnal clandestin este din 30 august 1964, perioadă în care Miron Radu Paraschivescu era căsătorit cu Lena, ultima dintre soțiile sale. Discursul are forma unui dialog cu o prezență feminină care pare să capteze toate energiile erotice ale diaristului. Acesta se și vede formând un cuplu oficial, în ciuda situației tulburi: soția este însărcinată și el așteaptă venirea pe lume a primului său moștenitor. Cu toate sentimentele, ce par a fi împărtășite, poetul acuză femeia, care se împarte între două relații, simbolizate prin două arte: poezia (Miron Radu Paraschivescu) și sculptura (Gheorghe Apostu). Probabil că între diarist și partenera sa clandestină a existat și un schimb ilicit de scrisori amoroase, care a avut rolul de a consacra iubirea. Totuși, în ciuda unui anumit sentiment de umilință și de ridicol ce îl bântuie uneori, MRP nu se poate hotărî asupra unei singure relații: Lena deține supremația, având ca argument forte mult-doritul urmaș, în vreme ce Vera este iubirea actuală, emoția arzătoare, la care nu poate renunța. Se pare, însă, că Vera îl apreciază mai mult ca poet, decât ca amant și îi mărturisește că ar fi deranjată profund de colportarea zvonurilor despre relația lor clandestină. Mai este menționat și un episod amoros ținând de trecut: Paraschiva, fostă servitoare și amantă și de la care își dorise cu ardoare un copil, devenită „poștăriță”, îi scrie pentru a-i oferi noutăți, printre care și aceea a existenței unui copil de liceu (fapt care îl pune pe gânduri pe diarist și îl determină la unele calcule și presupuneri). Notațiile se opresc brusc, la 2 septembrie 1964. Nici măcar o literă nu maculează foile ce vor rămâne veșnic albe. Ce s-a petrecut mai departe pot mărturisi numai protagoniștii, numai că unii sunt plecați „în loc luminat, în loc cu verdeață”.

11. Cortina finală. Nu cu mult timp în urmă, „conacul” a fost înstrăinat către un personaj potent financiar, cu tot mobilierul care mai rămăsese de pe urma lui Miron Radu Paraschivescu, cu biblioteca în care cărțile poartă urmele impresiilor de lectură notate cu creionul de către proprietarul lor firesc, cu livada în care mai cresc încă, sălbăticiți de uitare, pomi fructiferi sădiți și îngrijiți de mâna poetului, cu tot cu masca mortuară și cu mulajul mâinii „ce la scris stătea”, ambele realizate de sculptorul Ion Vlad. Au scăpat, ca prin minune, câteva cutii cu manuscrise, scrisori, documente „lipsite de importanță” din punct de vedere financiar, care transcriu un traseu sinuos al afectelor, al luptei cu propriii demoni, al căderilor și al succeselor, al unei conștiințe în perfectă și continuă raportare la istorie. Aceste cutii și-au încheiat aventura în timp ajungând, prin bunăvoința și generozitatea lui Dumitru Andrei Paraschivescu, la noi, revărsând informații mai mult sau mai puțin cunoscute, ce completează sau lămuresc aspecte ale vieții lui MRP, fotografii inedite, instantanee de război din perioada în care diaristul era jurnalist, acte de stare civilă, documente oficiale ce jalonează un destin despre care acum știm în linii mari esența.

11.1. O, mamă, dulce mamă. Episodul diarista necunoscută. Între multele manuscrise și dactilograme rămase în arhiva personală a poetului, se află un pachet neobișnuit, pe care o mână a scris cu creionul

un singur cuvânt cu majuscule – MAMA; sunt câteva fotografii de epocă (sfârșit de secol XIX), niște manuscrise de jurnal și niște scrisori, cu o caligrafie elegantă și desuetă, niște foi dactilografiate de chiar Miron Radu Paraschivescu și care însoțesc și reproduc fidel conținutul manuscriselor, și un pachet de scrisori în care o doamnă din alte vremuri, prietenă a Paulinei Paraschivescu, își strigă disperarea de a se vedea uitată, părăsită, singură în fața asaltului nemilos al timpului. Miron Radu Paraschivescu publicase fragmente din acest jurnal, prin 1947, în *Revista literară*, învăluind însă totul în misterul unei povești fanteziste despre o anume Paulina Sachelarie, istorioară dezvoltată pe convenția manuscrisului găsit. În fapt, Paulina Sachelarie este chiar mama poetului, Paulina Paraschivescu (fostă Scorțeanu), iar paginile reprezintă confesiunea unei femei care a avut contact cu Bucureștiul cultural și monden de altă dată, înainte de a încheia o căsătorie păguboasă cu Romulus Paraschivescu, înainte de a-și asuma rolul de mamă singură și de a muri în condiții învăluite în mister, probabil la 9 august 1934, după spusele poetului. Pentru Miron Radu Paraschivescu, figura maternă rămâne etalonul unei feminități care îl va marca pe tot restul vieții și pe care îl va căuta în toate femeile întâlnite în existența sa tumultuoasă, iar publicarea jurnalului va fi un act obligatoriu de pietate filială, care îl împinge să accepte și corespondența prietenei din tinerețe a mamei sale.

11.2. Angelus. Portretul artistului ca tânăr. Este un caiet dictando, firav. Probabil constituie încheierea unei încercări a autorului de a se autodefini, de a se autoexplica. Orice încercare de a da un sens acestor texte este, de la început, un eșec și trebuie să acceptăm explicația sumară și subiectivă a autorului.

Pe prima pagină este consemnat titlul: *Angelus* – denumirea unei rugăciuni catolice în cinstea Bunei-Vestiri – numele autorului: Miron Paraschivescu, și o perioadă: 1931 – 32. Atât. Sunt capitole numerotate cu cifre romane, de la X la XXI, iar în final există un capitol intitulat *Deschidere*. Textul a fost supus unor re-lecturi ulterioare, deoarece sunt vizibile urmele autorului, prin corecturi, notații și sublinieri cu creion negru sau roșu.

Caietul se încheie cu un amplu poem, dominat de retorismul și de teribilismul afirmațiilor din capitolele menționate, în același limbaj crud și cu aceeași logică a tânărului avid să-și afirme individualitatea în fața unei societăți închistate în dogme și în canoane imuabile.

În concluzie, misteriosul caiet *Angelus*, cu datarea sa aproximativă și cu numerotarea capitolelor începând cu X, pare să fie un final al unei încercări de autodefinire, de explicare, dintr-o perspectivă de superioară înțelegere, a mersului societății, a desfășurării cursului istoriei asupra căreia tânărul intelectual își proiectează propria personalitate, o redimensionare a unui traseu spiritual amplu pe care îl va urma, cu mai mici sau mai mari ocoluri, până la sfârșitul vieții. Asupra textului nu se poate face, deci, decât o interpretare parțială, nu se poate accepta decât o justificare aflată la stadiul de bănuială, și nu de certitudine, capitolele nu pot fi integrate în jurnal decât sub acest aspect eseistic, prin intermediul perioadei marcate pe prima pagină. Deși vârsta nu o justifică, Miron Radu Paraschivescu adoptă un ton doct și detașat, ca și cum ar vorbi dintr-o vastă experiență, este moralist până la saturație și vedește intenții incendiare de anarhist, la adresa unei societăți imune la suferința aproapelui, indiferente la ceea ce ține de spiritual și aflate într-o nesfârșită și destrăbălată benchetuală, simte nevoia unei justificări a

atitudinii sale în fața contemporanilor și chiar în fața sa. Textul incomplet își păzește inflexibil misterul. Scrisul este așezat și elegant, demonstrând gândire temeinică, enunțurile au un caracter definitiv și sentențios, pe alocuri apodictic, țâșnite din înălțimea detașată și de un raționalism rece a autorului. Totuși, orizontul de așteptare al lectorului rămâne nesatisfăcut, iar intenția lui Miron Radu Paraschivescu pare semi-rată.

12. Adevăr sau provocare. Conține un interviu cu fiul poetului, Dumitru Andrei Paraschivescu, trăind acum la Paris, interviu ce a fost publicat în *Caiete critice*, nr.9 (287)/2011. Dialogul și-a propus să dezvăluie aspecte mai puțin cunoscute despre viața scriitorului, în ipostaza pașnică de tată.

13. „Între oglinzi paralele”. Figura lui Miron Radu Paraschivescu evadează din realitate și intră în reflexia celor care l-au întâlnit, prieteni, dușmani, cunoscuți. Fiecare oglindă arată o latură a personalității sale proteice, într-o viziune flatantă sau grotescă, după cum apele oglinzii sunt mai limpezi sau mai aburoase. Sunt momente unice dintr-o viață agitată, păstrate de alte subiectivități, ale unor personalități ale culturii române. Unele notații sunt amuzate și amuzante, altele sunt veninoase, dar toate dezvăluie reflectarea imaginii lui Miron Radu Paraschivescu în propria sa conștiință și în conștiința celorlalți. Și tocmai această lipsă de acord este o dovadă concretă a proteismului său, el însuși putând fi abulic, fermecător, angoasat, iritant sau acrit, în funcție de interlocutor sau de propria dispoziție capricioasă.

Mărturiile ale întâlnirilor, predestinate sau întâmplătoare, cu Miron Radu Paraschivescu, ale prietenilor mai mult sau mai puțin durabile, portrete flatante sau grotești apar la Marin Preda, Leonid Dimov, Dumitru Radu Popescu, Victor Felea, Ioan Grigorescu, Lucian Raicu, Eugen Simion, Johnny Răducanu.

Dincolo de ce și-ar fi dorit el însuși și dincolo de ce a reușit efectiv prin creație, dincolo de relația încordată, dezechilibrată adesea și minată de suferințe interioare între om și creator, Miron Radu Paraschivescu rămâne o figură emblematică a literaturii române dintr-o perioadă de intense acumulări și sedimentări la nivelul sistemului de valori, un personaj în adevăratul sens al cuvântului, dotat cu un simț infailibil de a detecta harul celorlalți, dar și cu o bunăvoință capricioasă, așa cum se poate observa adesea în traiectoriile sinuoase ale schimburilor epistolare, un atlet al sincerității totale în actul de creație, un spirit neîngrădit de canoanele impuse de totalitarismul de orice tip, un Che Guevara al libertății de exprimare, care nu se sfiește să tragă la răspundere și să sancționeze potențații politici ai vremii, păstrându-și permanent o poziție excentrică ce îi permite să-și asume – sau măcar să-și dorească – rolul de observator imparțial al istoriei.

Toate aceste mărturii contradictorii prezintă ipostaze diferite ale aceleiași personalități, uluitor de caleidoscopice. Gospodarul cu un acut simț al proprietății, lubricul gata mereu de noi cuceriri care să îi certifice irezistibilitatea, răzvrătitul în fața propriului destin, pe care îl acceptă sfidându-și moartea, păianjenul țesându-și plasa insidioasă a urii vehemente, ce își vitriolează victima prin cuvinte...

Sunt măști dincolo de care se revelează neliniștea creatoare a celui care se dorește învingătorul timpului. Singura suferință majoră, ce îl va măcina până la sfârșitul pământesc, va fi imposibilitatea de a-și autoevalua precis locul și rolul în literatura română, de a avea certitudinea, de a ști cu siguranță că a

lăsat o urmă adâncă și nepieritoare în conștiința propriei generații și în conștiințele celor care vor veni. Această spaimă de neant țâșnește încă din paginile jurnalului, din filele îngălbenite ale misteriosului caiet *Angelus*, din căutarea necontenită a unei femei pe care să o transforme în receptacol pentru a transmite – fie și genetic – un mesaj pentru viitor, dincolo de atenția pentru discipolii și prietenii săi, pentru cei pe care îi încuraja călduros să scrie și pe care îi primea patern la Vălenii de Munte.

Înconjurat de o curte a tinerilor sau mai puțin tinerilor prieteni, spirit agoral, uneori bântuit de angoase, creând după eforturi supraomenești de căutare a perfecțiunii, cu un ritm de viață circadian, Miron Radu Paraschivescu rămâne o figură emblematică a „nestăpânitului”, un adevărat personaj al timpului său despre care se va mai scrie încă multă vreme.

14. Zona crepusculară. Dacă există o lume a spiritelor, cu siguranță Miron Radu Paraschivescu plutește acolo, decorporalizat și neliniștit, gata să-și transmită mesajele criptice către noi, cei de azi. Locul, în care și-a trăit ultimii ani din viață, pare încărcat de o energie aproape palpabilă. Din timp în timp se petrec evenimente stranii. Femeile din apropiere vorbesc în șoaptă despre misterul pivniței. Fiul poetului a fost martor, în adolescență, al unei spectaculoase treceri, prin mansarda casei, a unui fulger globular. Doamna Vădănoiu, care a avut grijă de proprietate cu o tenacitate de Cerber până când a trecut și ea în lumea umbrelor, a permis o dată unui operator al unei televiziuni locale, trimis de primărie, să realizeze o filmare în casă. Omul a venit și a filmat în biblioteca poetului, obloanele din exterior fiind închise. Pelicula a înregistrat imaginea unei păsări albe, luminoase, cu toate că din exterior nu puteau pătrunde nici un fel de raze de lumină. Operatorul a fost atât de speriat, încât a șters cadrele și a refuzat să mai înregistreze ceva.

Din curiozitate, am făcut o anchetă asupra unor evenimente cu iz paranormal despre care afirmă că s-ar fi petrecut în curtea casei și că ar fi trăite de niște tineri, care au dorit să-și păstreze anonimatul: umbre, siluete întunecate, suflări misterioase ce agită arborii din grădină. Adevărat sau nu, omul este oricând dornic să recepționeze mesaje reale sau imaginare din lumea de dincolo.

Atunci când am pătruns prima oară în casa lui Miron Radu Paraschivescu, prin bunăvoința fiului acestuia, Dumitru Andrei Paraschivescu, am făcut fotografii prin toate camerele, inclusiv în pod. Am sperat că voi surprinde pe peliculă vreun semn care să ateste prezența, încă, a poetului, dorința acestuia de a transmite un mesaj din transcendent. Și la a doua vizită – și ultima – deoarece casa fusese deja înstrăinată și eu trebuia să ridic numai niște cutii cu documente și scrisori, ce îmi reveneau mie prin bunăvoința fiului, am repetat gestul, însă am obținut pașnice fotografii ale unei case cu interiorul aproape intact, ce părea să-și aștepte primitoare stăpânii plecați provizoriu. Nimic sinistru, nimic straniu în aerul primitiv al locuinței unui scriitor care a știut să-și organizeze un spațiu intim, cald și personal. În mod paradoxal, ravagiile timpului nu erau atât de catastrofale pe cât se putea bănuși, ținând seama de faptul că nu mai locuise nimeni aici de foarte mult timp.

Am plecat cu o tristețe în suflet, nu pentru că nu fusesem martor al vreunei manifestări paranormale, în care nici nu credeam de altfel, ci din sentimentul că poetul întorsese efectiv spatele lumii

acesteia, obosit și trist să știe că intimitatea sa va fi transformată după canoanele și poftele unui alt locatar, din alte vremuri și cu alte standarde sociale.

Sic transit gloria mundi!

15. Anexe. Această parte este extrem de consistentă. Am primit câteva cutii de scrisori, ce au necesitat o triere mai mult sau mai puțin riguroasă, expeditorii fiind personalități ale culturii române sau simpli necunoscuți, iubite oficiale sau ilicite, soții îndrăgostite sau ulcerate de necredința poetului. Miron Radu Paraschivescu însuși este autorul unor scrisori păstrate în arhiva familiei. Din acest motiv, capitolul este împărțit în mai multe secțiuni, în funcție de autorii scrisorilor și conține numai o parte din cantitatea mare de corespondență la care am avut acces (scrisori, cărți poștale, vederi, telegrame). Am considerat că numai așa, publicându-le, personalitatea scriitorului se poate completa, deși mai sunt multe zone de umbră și lumină pe unde nu s-a ajuns încă.